

KENTSEL DÖNÜŞÜM VE İMAR HUKUKU

Güven Çetin¹

Özet

Birtakım sosyolojik, hukuki ve sair nedenler sonucunda meydana gelen çarpık kentleşme, gecekondulaşma ve zaman içinde doğal afetlere karşı dirençsiz hale gelmiş binaların ıslahı ya da yıkılıp yeniden yapılmasını ve şehirlerin modern çağa uyar şekilde dönüştürülmesini hedefleyen kentsel dönüşüm, farklı mevzuatlar kapsamında düzenlenmiştir. Kentsel dönüşümün hukuki dayanakları ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, kanunlar ve yönetmelikler olarak sıralanmaktadır. Bu dayanaklardan biri olan 3194 sayılı İmar Kanunu ile kentsel dönüşüm arasındaki ilişki çalışmamız kapsamında incelenecek ve konu ile ilgili açıklamalarda bulunmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İmar Kanunu, İmar, Kentsel Dönüşüm

Abstract

Urban transformation, which aims to rehabilitate or demolish and rebuild buildings that have become non durable to natural disasters over time, and to rebuild unplanned urbanization and squatting, which occurs as a result of some sociological, legal and other reasons and to transform cities in accordance with the modern age, has been enacted within scope of different legislations. The legal bases of urban transformation are specified as international conventions which our country is a party, law and regulations. The relevance between the Zoning Law No: 3194, which is one of these bases, and the urban transformation will be examined within the scope of our study and it will be tried to make explanations on this subject.

¹ Sakarya Üniversitesi Kamu Hukuku (Tezli) Yüksek Lisans Öğrencisi, Öğrenci No: 216086006, guven.cetin@ogr.sakarya.edu.tr

Keywords: Zoning Law, Zoning, Public Transformation

Giriş

Farklı kanunlar kapsamında düzenlenmiş olan kentsel dönüşüm, doktrinde “kamu, özel sektör ve halk katılımını savunan, yoksul bölgelerin ıslahına ve yapı-çevre-donatı üçlüsünün iyileştirilmesine çalışan, kişilerin yaşam mekanlarının yanında ticaret ve sanayi sayesinde ekonominin de ilerlemesini amaçlayan; bununla birlikte, kent merkezlerini, günümüz yaşamına uyum sağlayabilecek niteliğe kavuşturmak bakımından geliştirilmiş bir planlama çalışması”² şeklinde tanımlanmaktadır. Bir başka deyişle kentsel dönüşüm, şehirleşmenin beraberinde getirdiği sorunların çözümüne yönelik yenileme ve geliştirme projeleridir.³ Terim, Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlüğü’nde ise “kentlin imar planına uymayan ruhsatsız binaların yıkılıp, planlara uygun olarak toplu yerleşim alanlarının oluşturulması”⁴ şeklinde tanımlanmıştır. Türk Dil Kurumu tarafından yapılan tanım, çalışmamızın konusu açısından okurlara büyük bir ipucu vermektedir.

Türk planlama sistemi içinde henüz yeni olduğu söylenebilecek kent yenileme anlayışı 1980 sonrası süreçte özellikle gecekonduların dönüştürülmesi amacıyla uygulanmaya başlanmıştır.⁵ Genel olarak kentsel dönüşümün hedefi, değişik nedenler ile zaman içinde yapısal olarak eskimiş, yıpranmış ya da kimi durumlarda terk edilmiş, çağın gerektirdiği sosyo-ekonomik ve fiziksel koşulları (park, yürüyüş alanları, spor kompleksleri gibi) göz önünde tutularak değiştirilmesi, dönüştürülmesi, ıslah edilmesi ve yeniden canlandırılarak kente kazandırılması olarak sıralanabilecektir.⁶

Şehirlerin gelişim ve büyümesi, İmar Kanunu kapsamında düzenlenen “imar planları” vasıtasıyla belli başlı kurallar çerçevesinde olmaktadır. Yeni yapılar bu planlar çerçevesinde inşa edilebilmekte, şayet imar planında yapılaşmaya izin verilmemekte ise

² Ivan Turok, “Urban Regeneration: What Can Be Done and What Should Be Avoided”, *Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu: Küçükçekmece Belediyesi Atölye Çalışması İstanbul 2004*, ed. Dilek Özdemir vd. (İstanbul: 2005), 63.

³ Melikşah Yasin, “Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Hukuki Boyutu”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 60 (2005), 105-106.

⁴ Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlüğü, “Kentsel Dönüşüm” (Erişim 2 Ocak 2022).

⁵ Fatma Neval Genç, “Türkiye’de Kentsel Dönüşüm: Mevzuat ve Uygulamaların Genel Görünümü”, *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 15/1 (2008), 121.

⁶ Şeyda Alkan, *Kentsel Dönüşüm Yasalarının İncelenmesi, İrdelenmesi ve Model Önerisi* (Zonguldak: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019), 7.

söz konusu bölgede yapılaşmaya gidilememektedir. Bahsedilen konu, kanun kapsamında her ne kadar bu şekilde düzenlenmiş olsa da insanlar, sosyolojik ve ekonomik birtakım nedenler dolayısıyla çarpık kentleşme ve gecekondulaşmaya neden olmaktadır. Bunun sonucunda imar planlarının fiiliyatta bir önemi kalmamaktadır. Gecekondulaşmanın genelde devlet arazileri⁷ üzerinde meydana geldiği düşünüldüğünde, yetkililer tarafından ya gecekondu sakinlerinin “yerlerinden edilerek” söz konusu sahanın boşaltılması gerekecek, ya da kentsel dönüşüm yoluna başvurulacaktır.

Biz çalışmamız kapsamında kentsel dönüşümle ilişkin hukuki prosedürün nasıl işlediğine dair açıklamalara yer vermeyeceğiz. Yapılan çalışmamız kapsamında kentsel dönüşümle dayanak olan hukuki regülasyonlarla ilgili kısa bir açıklama yapıldıktan sonra, kentsel dönüşüm ile İmar Kanunu arasındaki ilişki incelenmeye çalışılacaktır.

1 – Kentsel Dönüşümün Hukuki Dayanakları

1.1 – Uluslararası Anlaşmalar

Kentsel dönüşüm birçok uluslararası anlaşmada düzenlenmiştir. Bu uluslararası anlaşmalardan kronolojik olarak ilki, Atina Anlaşmasıdır. Atina Anlaşması, 1941 yılında Paris’te kentsel çevre sağlığının korunması amacıyla kentsel yapı ile altyapısının kurulması ve bunun için gerekli denetim mekanizmalarının oluşturulması amacıyla imzalanmıştır.⁸

Kronolojik olarak ikinci sırada gelen uluslararası anlaşma İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’dir. Beyannamenin 25. maddesinde konut hakkı ile ilgili düzenlemeye yer verilmiştir.

Konuyla ilgili diğer uluslararası anlaşmalar 1972 yılında kabul edilen Stockholm Bildirgesi, Avrupa Kentsel Şartı ve Habitat II olarak da bilinen Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı olarak sıralanabilecektir.

1.2 – Kanunlar

⁷ Nusret İlker Çolak, “Kentsel Dönüşüm Mevzuatının Hukuksal Değerlendirilmesi”, İlkercolak (Erişim 1 Ocak 2022).

⁸ Nematollah Aghabalaie Fanid – Dilek Kavacık, “Danıştay Kararları Işığında Kentsel Dönüşümün Hukuki Boyutu”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 11/30 (Aralık 2019), 801.

Daha önce de belirttiğimiz üzere, kentsel dönüşüm farklı kanunlar kapsamında düzenlenmiş bulunmaktadır. Kentsel dönüşüm ilk olarak kaçak yapılaşmanın önüne geçmek gayesiyle gündeme gelmiştir. Takip eden süreçte ise kaçak yapıların hukuka uyar nitelik kazanması için imar affı ve gecekonduya ilişkin birtakım kanunlar getirilmiştir.⁹ Buna göre kentsel dönüşüm hakkında düzenlemelerin bulunduğu kanunları aşağıdaki gibi sıralanabilecektir:

- 775 sayılı Gecekondu Kanunu
- 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu
- 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu
- 3194 sayılı İmar Kanunu
- 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıklarının Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun
- 5393 sayılı Belediye Kanunu
- 5543 sayılı İskan Kanunu
- 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun

Biz, çalışmamızın konusunun sınırlarının aşılmaması amacıyla diğer kanunlara ilişkin açıklamalarda bulunmayacağız, yalnızca İmar Kanunu ile kentsel dönüşüm arasındaki ilişkiyi irdelemeye çalışacağız.

1.3 – Yönetmelikler

Kanunların soyut ve genel nitelikte normlar olduğu düşünüldüğünde kentsel dönüşüme ilişkin hükümlerin yönetmeliklerle spesifik olarak tanımlanıp açıklanacağı hususu tabiidir. Nitekim birçok yönetmelik kapsamında kentsel dönüşüme ilişkin hüküm, esas ve usuller belirlenmiştir. Bahsi geçen yönetmeliklerin kentsel dönüşüm ile ilgili hangi hükümleri haiz olduğu açıklanmayacak, yönetmeliklerin isimlerinin verilmesi ile yetinilecektir. Buna göre kentsel dönüşüm hakkında düzenlemelerin bulunduğu yönetmelikler aşağıdaki gibi sıralanabilecektir:

- 19910 sayılı Sığınak Yönetmeliği
- 26735 sayılı Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik

⁹ Anlı Ataöv – Sevin Osmay, “Türkiye’de Kentsel Dönüşüme Yöntemsel Bir Yaklaşım”, *Middle East Technical University Journal Of The Faculty Of Architecture* 24/2 (2007), 66.

- 27075 sayılı Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği
- 29030 sayılı Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği
- 29990 sayılı Dönüşüm Projeleri Özel Hesabı Yönetmeliği
- 30113 sayılı Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği
- 30340 sayılı Otopark Yönetmeliği

2. Kentsel Dönüşüm ve İmar Hukuku İlişkisi

İmar Kanunu, 1985 tarihine kadar mevcut hukuki düzenlemelerin kentleşme plan ve projelerine aykırı faaliyetlerinin gerisinde kaldıkları için konuyla ilgili dönemin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tepkisel bir kanundur.¹⁰ 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 1. maddesinde kanunun amacı tanımlanmıştır. Buna göre “Bu Kanun, yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların; plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. Kentsel dönüşümün amacıyla karşılaştırıldığında Kanun, çarpık yapılaşmayı “önleme” gayesini güttüğünü söylemek mümkündür. Bu önleme kanun kapsamında düzenlenen imar planları vasıtası ile gerçekleştirilmektedir.

İmar planları vasıtasıyla çarpık yapılaşma önlenerek, ilk aşamadan itibaren kentsel dönüşüm aracı olarak kullanılması tabii olarak mümkündür. Ancak, imar planlarının her zaman bu amacı gerçekleştirdiği söylenemeyecektir.¹¹ Sosyolojik ve ekonomik birtakım nedenlerle kamusal arazilerde gecekondulaşma, imar planlarına aykırı olarak yapılan binaların imar barışı aracılığıyla ruhsatlandırılması sonucunda çarpık kentleşmeye sebep olunabilecektir. Ayrıca İmar Kanunun 7/b. maddesi de bu amacın gerçekleştirilmesinde engel niteliğindedir.

Kanun her ne kadar çarpık yapılaşmanın önlenmesini ve şehirlerin bir plan çerçevesinde gelişmesini hedeflese de madde 7/b kapsamında yapılan düzenleme bu amaca hizmet etmediğinden dolayı doktrin tarafından eleştirilmektedir. Nitekim İmar Kanununun 7/b. maddesinde “Son nüfus sayımında, nüfusu 10.000’i aşan yerleşmelerin imar planlarının yaptırılmaları mecburidir. Son nüfus sayımında nüfus 10.000’i aşmayan yerleşmelerde, imar planı yapılmasının gerekli olup olmadığına belediye meclisi karar verir. Mevcut imar planları yürürlükte.” şeklinde düzenlemelere yer verilmiştir.

¹⁰ Aghabalaee Fanid – Kavacık, “Danıştay Kararları Işığında Kentsel Dönüşümün Hukuki Boyutu”, 799.

¹¹ Yasin, “Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Hukuki Boyutu”, 112.

İmar Kanununun 7/b. maddesindeki, 10.000 altında nüfusa sahip belediyelerde imar planı yapma yükümlüğünün olmaması, bir kentin en baştan plansız ve çarpık bir biçimde büyümesine ve şekillenmesine sebep olmaktadır. Bu durum da ekonomik, sosyal-siyasi ve zaman bakımından ortaya çıkacak maliyet nedeniyle kenti dönüştürme kolaylıkla mümkün olmamaktadır.¹² Buna karşılık İmar mevzuatında herhangi bir eksiklik olmadığını, sorunun uygulayıcı idareden kaynaklandığını ifade eden yazarlar da bulunmaktadır. Örneğin Önder bir makalesinde “Şehirlerde problemlerin bitmemesinin sebebi, imar mevzuatı hükümlerinden değildir. Uygulayıcıların uygulama yöntem ve anlayış farkındandır. Kanunun çok iyi olması yeterli değildir. Önemli olan uygulayıcılar elinde nasıl uygulandığıdır. Kanunun 1985 yılından bu yana geçen yürürlük sürecinde onlarca yeni değişikliklere rağmen şehir hukuku anlamında tabiri caizse ruhi daralmaları bitmemiş, bilakis artmıştır ve fiziki planlı kalkınmayı sağlayan şehir sayısı istenilen kadar olmamıştır.”¹³ şeklinde ifadelerle yer vermektedir.

İmar Kanunu kapsamında kentsel dönüşümle ilgili bulunan bir diğer hüküm ise Kanunun 18. maddesidir. Madde metni “İmar hududu içinde bulunan binalı veya binasız arsa ve arazileri malikleri veya diğer hak sahiplerinin muvafakatı aranmaksızın, birbirleri ile, yol fazlaları ile, kamu kurumlarına veya belediyelere ait bulunan yerlerle birleştirmeye, bunları yeniden imar planına uygun ada veya parsellere ayırmaya, müstakil, hisseli veya kat mülkiyeti esaslarına göre hak sahiplerine dağıtmaya ve re’sen tescil işlemlerini yaptırmaya belediyeler yetkilidir. Sözü edilen yerler belediye ve mücavir alan dışında ise yukarıda belirtilen yetkiler valilikçe kullanılır.” şeklinde düzenlenmiştir. Madde metninde açıkça “kentsel dönüşüm” ibaresi yer almasa dahi maddenin amacının bölgenin tekrar planlanarak, hak sahiplerine haklarının taksim edilmesi olduğu söylenebilmektedir. Madde, arsa ve arazi düzenlemeleri ile mevcut yapıların hukuka uyar bir hale getirilmesini hedeflemektedir. Ancak mevcut düzenleme doktrin tarafından eleştirilmektedir. Örneğin Ceylan ve Kutlu, konuya ilişkin olarak “3194 sayılı İmar Kanunu kentsel dönüşüm uygulamaları için esas referans kaynaklardan biri olmasına rağmen, kentsel dönüşüm uygulamalarının ölçeğinin nasıl ve ne şekilde uygulanacağı, uygulama süresinin ne olacağı, uygulama alanında olması gereken teknik ve sosyal

¹² Çolak, “Kentsel Dönüşüm Mevzuatının Hukuksal Değerlendirilmesi”.

¹³ Mehmet Fahrettin Önder, “Şehir ve Hukuk İlişkisinde Şehrin Hukuku ile Hukukun Şehrine Genel Bir Bakış”, *Şehir ve Siyaset* (4 Ocak 2022).

koşullar gibi verilerin ne olacağına dair bilgilerin eksikliği nedeniyle yetersiz kalmaktadır. Kanunun 18. maddesinin arazi ve arsa düzenlemelerine yönelik hükümlerinin detaylı olmamasından dolayı birçok Danıştay kararı bulunmaktadır.”¹⁴ ¹⁵ şeklinde eleştiriler getirmektedirler.

Son olarak 2018 yılında 31974 sayılı İmar Kanunu’na 7143 sayılı Kanunla eklenen geçici 16 madde düzenlemesi ile imar planlarına aykırı inşa edilen yapılar, bir başka deyişle çarpık kentleşmeye sebep olan yapılar, hakkında tabiri caizse af getirilmiş ve çarpık kentleşme “imar barışı” adı altında birtakım ödemeler karşılığında hukuka uyar hale getirilmiştir. İmar Kanunu’nun Geçici 16. maddesinin ilk fıkrası “Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla, 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı¹⁶ ve yetkilendireceği kurum ve kuruluşlara 31/10/2018 tarihine kadar başvurulması, bu maddedeki şartların yerine getirilmesi ve 31/12/2018 tarihine kadar kayıt bedelinin ödenmesi halinde Yapı Kayıt Belgesi verilebilir. Başvuruya konu yapının ve arsasının mülkiyet durumu, yapı sınıf ve grubu ve diğer hususlar Bakanlık tarafından hazırlanan Yapı Kayıt Sistemine yapı sahibinin beyanına göre kaydedilir.” şeklinde düzenlemeleri haizdir.

Ayrıca 2981 sayılı Kanun ile de birçok kayıtsız yapının hukuka uyar hale gelmesine müsaade edilmiş ve tabiri caizse çarpık kentleşme tapu kütüğüne tescil edilmiştir. Tüm bu hususlara ilişkin olarak doktrinde eleştiriler getirilmiştir. Nitekim Çolak konuyu “24.2.1984 tarih ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun, toplum tarafından kısaca İmar Affı Kanunu olarak bilinen kanun, bir yandan Tapu Tahsis Belgesi verilmek suretiyle gecekondu statüsündeki yapılara yasallık kazandırılması sürecini başlatırken, diğer yandan Geçici 2. maddesiyle, 6785 sayılı İmar Kanununun yürürlüğe girdiği 17 Ocak 1977 tarihinden önce yapılmış

¹⁴ Eda Çağtaş Ceylan – Canan Kutlu, “Yerel Yönetimler Kavramı ve Kentsel Dönüşüm Projelerinde Yetki Karmaşası”, *TMMOB Yerel Yönetimde Dönüşüm Sempozyumu* (Ankara: Mattek, 2007), 118.

¹⁵ Danıştay 6. Dairesi (Danıştay), K. 2014/7478 (19 Kasım 2014); Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu (DİDDK), K. 2020/585 (4 Mart 2020); Danıştay 6. Dairesi (Danıştay), K. 2010/8254 (21 Eylül 2010).

¹⁶ Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın adı “Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı” şeklinde değiştirilmiştir. Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (BCKDYHCK), *Resmî Gazete* 31643 (29 Ekim 2021), Kararname No. 85, md. 1.

bulunan ve gecekonduların dışındaki hukuka aykırı yapıların imar mevzuatına uygun yapılarak ve iskan almış sayılacağı hükmü getirilmiştir.” şeklinde eleştirerek özetlemiştir.

Sonuç

Arazi ve arsaların hangi amaçlar için kullanılacağı ve arza yapılacak binaların niteliğinin neler olacağı İmar Kanunu tarafından saptandığı düşünüldüğünde kentsel dönüşümün İmar Kanunu ile zorunlu ve kopmaz bir ilişkisi olduğu açıktır. Buna karşılık İmar Kanunu kapsamında şehirlerin çarpık kentleşmesini önleyici nitelikte hükümler bulunması ve mevcut yapıların hangi usul ve esaslara tabi olarak hukuka uyar niteliğe getirileceği, bir başka deyişle kentsel dönüşümün ne suretle yapılacağı hakkında hükümlere yer verilmemesi sebebiyle eleştirilmektedir.

Elbette İmar Kanunu kapsamında düzenlenen imar planları bir kentin gelecekte nasıl gelişim göstereceğine ilişkin esaslar, uyulacak kurallar ve usuller öngörebilecektir. Ancak göç, sanayileşme, doğal afet gibi doğal ve sosyal gelişmelere bağlı olarak bu planlara insanlar tarafından uyulmaması oldukça tabiidir. Nitekim idare tarafından arazi ve arsa düzenlemesi ile ilgili bölgelere kamu hizmetleri götürülecek ya da kentsel dönüşüm ile bölge yeniden düzenlenecektir.

Daha önce de belirttiğimiz üzere kentsel dönüşüm, birçok farklı kanun kapsamında düzenlenmiştir. Yazarlar, 5366 sayılı Kanun’un Türkiye’de kentsel dönüşüm ile ilgili derli toplu bir Kanun olduğunu ifade etmektedirler.¹⁷ Ancak çalışmamız kapsamında yalnızca İmar Kanunu ile kentsel dönüşüm arasındaki ilişki incelenmiştir. Sair Kanunlar ile olan ilişki çalışmanın kapsamını aşırı derecede genişleteceğinden isimleri anılmakla yetinilmiştir.

¹⁷ Aghabalaee Fanid – Kavacık, “Danıştay Kararları Işığında Kentsel Dönüşümün Hukuki Boyutu”, 800.

KAYNAKÇA

- Aghabalaee Fanid, Nematollah – Kavacık, Dilek. “Danıştay Kararları Işığında Kentsel Dönüşümün Hukuki Boyutu”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 11/30 (Aralık 2019), 793-810.
- Alkan, Şeyda. *Kentsel Dönüşüm Yasalarının İncelenmesi, İrdelenmesi ve Model Önerisi*. Zonguldak: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Ataöv, Anlı – Osmay, Sevin. “Türkiye’de Kentsel Dönüşüme Yöntemsel Bir Yaklaşım”. *Middle East Technical University Journal Of The Faculty Of Architecture* 24/2 (2007), 57-82.
- BCKDYHCK, Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname No: 85). *Resmî Gazete* 31643 (29 Ekim 2021). Erişim 5 Ocak 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/fihrist?tarikh=2021-10-29>
- Çaçaş Ceylan, Eda – Kutlu, Canan. “Yerel Yönetimler Kavramı ve Kentsel Dönüşüm Projelerinde Yetki Karmaşası”. *TMMOB Yerel Yönetimde Dönüşüm Sempozyumu*. Ankara: Mattek, 2007.
- Çolak, Nusret İlker. “Kentsel Dönüşüm Mevzuatının Hukuksal Değerlendirilmesi”. *İlkercolak* (Erişim 1 Ocak 2022). <https://www.ilkercolak.com.tr/kentsel-donusum-mevzuatinin-hukuksal-degerlendirmesi/>
- Genç, Fatma Neval. “Türkiye’de Kentsel Dönüşüm: Mevzuat ve Uygulamaların Genel Görünümü”. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 15/1 (2008), 115-130.
- LegalBank, LegalBank Elektronik Hukuk Bankası. Erişim 4 Ocak 2022. <https://legalbank.net/arama>
- Önder, Mehmet Fahrettin. “Şehir ve Hukuk İlişkisinde Şehrin Hukuku ile Hukukun Şehrine Genel Bir Bakış”. *Şehir ve Siyaset* (Erişim 4 Ocak 2022). <https://sehirvesiyaset.com.tr/wp-content/uploads/2021/Dergi1/84-90-Mehmet-Fahrettin-Onder-sehirvesiyaset-dergisi.pdf>
- Turok, Ivan. “Urban Regeneration: What Can Be Done and What Should Be Avoided”, *Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu: Küçükçekmece Belediyesi Atölye Çalışması*. ed. Dilek Özdemir vd. İstanbul: 2005.
- Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlüğü*. Erişim 2 Ocak 2022. <https://sozluk.gov.tr/>
- Yasin, Melikşah. “Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Hukuki Boyutu”. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 60 (2005), 105-138.